

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž-634/1998-11

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Senke Klarić-Baranović, kao predsjednice vijeća, te Katice Jelić, mr. Branka Zmajevića, Neve Šibl i Zlate Lipnjak-Bosanac, kao članova vijeća i tajnice u vijeću Ileana Vinje, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. I. E. i dr. zbog kaz. djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbama opt. I. E., M. G., R. V., J. K., D. E., M. B., V. G. i S. B. podnesenim protiv presude Županijskog suda u Splitu od 2. srpnja 1998. br. K-3/96, u sjednici održanoj 16. prosinca 1999. godine, u nazočnosti zamjenika državnog odvjetnika Republike Hrvatske mr. Slavka Zadnika,

presudio je:

I. Djelomično se prihvaćaju žalbe opt. M.G., R.V., J.K., D.E., M.B., V.G. i S.B., preinačuje se presuda suda prvog stupnja u odluci o kazni u odnosu na te optuženike i oni se za kaz. djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, zbog kojeg su proglašeni krivima, po tom propisu **osuđuju** i to: opt. R.V. i J.K. na kazne zatvora u trajanju od po petnaest godina svaki, opt. M.B. na kaznu zatvora u trajanju od trinaest godina, opt. M.G. na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest godina, opt. D.E. i S.B. na kazne zatvora u trajanju od po deset godina i opt. V.G. na kaznu zatvora u trajanju od šest godina.

Na temelju čl. 45. st. 1. OKZRH, u izrečene kazne uračunava se vrijeme provedeno u pritvoru i to opt. M.G. i V.G. od 24. kolovoza 1995. pa nadalje, opt. D.E. od 22. kolovoza 1995. godine, pa nadalje i opt. M.B. od 16. kolovoza 1995. godine, pa nadalje.

II. Žalba opt. I.E., te u ostalom dijelu žalbe opt. M.G., R.V., J.K., D.E., M.B., V.G. i S.B. odbijaju se kao neosnovane i potvrđuje nepreinačeni dio prvostupanjske presude.

Obrazloženje

Uvodno citiranom prvostupanjskom presudom, opt. I.E., M.G., R.V., J.K., D.E., M.B., V.G. i S.B. proglašeni su krivima zbog kaz. djela ratnog zločina protiv civilnog

stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH i osuđeni i to opt. R.V. i J.K. na kazne zatvora u trajanju od po dvadeset godina, svaki, opt. I.E., M.G. i M.B. na kazne zatvora u trajanju od po petnaest godina, opt. D.E. i S.B. na kazne zatvora u trajanju od po dvanaest godina i opt. V. G. na kaznu zatvora u trajanju od osam godina, u koje kazne je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru opt. I.E., M.G., D.E., M.B. i V.G., dok je opt. R.V., J.K. i S.B. suđeno u odsutnosti.

Protiv te presude podnijeli su žalbe svi optuženici i to: opt. I.E. i D.E. osobno i po branitelju D.M., opt. M.G. po branitelju G.M., opt. R.V. po branitelju A.R., opt. J.K. po branitelju T.V., opt. M.B., osobno i po branitelju Ž.G., opt. V.G., osobno i po branitelju M.M. i opt. S.B., po branitelju V.S., zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni i predložili: opt. I. i D.E., R.V., M.B., V.G. i S.B. da se pobijanu presudu preinači i oni oslobode optužbe ili ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, a opt. I.E. i D.E. još podredno (u žalbi po branitelju) da im budu izrečene blaže kaznene sankcije, opt. M.G. samo da se pobijanu presudu preinači i on oslobodi optužbe, a opt. J.K. da se pobijanu presudu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbe nije podnesen.

Državni odvjetnik Republike Hrvatske, na temelju čl. 360. st. 2. ZKP/93, predložio je da se žalbe optuženika odbiju kao neosnovane i potvrdi presuda suda prvog stupnja.

Na zahtjev branitelja opt. J.K. i M.B., T.V. i Ž.G., odvjetnika iz S., o sjednici vijeća ovoga suda uredno su obaviješteni ti branitelji, te opt. M.B. (opt. K. se sudi u odsutnosti), pa kako branitelji nisu pristupili i kako vijeće nije našlo da bi nazočnost opt. M.B. bila svrhovita, to je sjednica održana u njihovoj odsutnosti na temelju čl. 361. st. 2. i 4. ZKP/93 (čl. 374. st. 2. i 4. ZKP/97), a u nazočnosti zamjenika državnog odvjetnika Republike Hrvatske mr. S.Z..

Žalbe opt. M.G., R.V., J.K., D.E., M.B., V.G. i S.B. su djelomično osnovane i to samo zbog odluke o kazni, dok je žalba opt. I.E. neosnovana.

Nisu u pravu optuženici kada pobijaju prvostupanjsku presudu zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Bitnu povredu odredaba kaznenog postupka opt. I.E. i D.E. obrazlažu tvrdnjom da su u obrazloženju pobijane presude navedeni iskazi pojedinih svjedoka koji to tako nisu iskazali, pa tako iskazi svjedoka A.H., T.B. i L.R. -prema osobnoj žalbi opt. I.E., odnosno L.R., K.V., T.B., A.R., N.R., P.Š. i J.R. - prema osobnoj žalbi opt. D.E. ;

- u žalbi opt. M.G. se tvrdi da je pobijana presuda nerazumljiva i (vjerojatno izreka) proturječna razlozima sadržanim u obrazloženju presude, te da se temelji, između ostaloga, na iskazima svjedoka M.V. i D.V., a ti iskazi da su nepodudarni i kontradiktorni;

u žalbi opt. R.V. se tvrdi da je sud prvog stupnja počinio nekoliko bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, ali se ne navodi o kojima bi se to povredama iz čl. 354. ZKP/93 radilo niti se to dade razabrati iz obrazloženja žalbe, osim, eventualno, one iz čl. 354. st. 1. toč. 8. ZKP/93 (nisu izdvojeni zapisnici "o ispitivanju okrivljenika i svjedoka na kojima nije bio nazočan iskazani branitelj");

- u žalbi opt. J.K. se navodi da je ostvarena bitna postupovna povreda iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP/93, jer da su razlozi pobijane presude nejasni i u znatnoj mjeri proturječni u pogledu odlučnih činjenica, a da "na to posebno ukazuje čitav niz procesnih propusta", pa tako da nije utvrđeno jesu li optuženici kojima se sudilo u odsutnosti živi "s obzirom na zapreke sadržane u čl. 134. ZKP-a";

- u žalbi opt. M.B. se navodi da su počinjene bitne postupovne povrede iz čl. 364. st. 1. toč. 11. ZKP/97 (čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP/93) jer da je izreka presude (dispozitiv) nejasna, budući nije vidljivo što se to konkretno stavlja na teret ovom optuženiku, njegova odgovornost da nije konkretizirana, nije navedeno kojeg je točnog datuma i u koje vrijeme je kazneno djelo počinjeno, da je obrazloženje presude kontradiktorno njenom dispozitivu i da "nije bazirana na bilo kakvim materijalnim dokazima, zatim, da iz same presude nije razvidno je li počinjena bitna povreda postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 8. Zakona o kaznenom postupku", odnosno da li je sud u provedenom postupku vodio računa o tome da se optuženik koji se ne smatra krivim treba ispitati nakon provedenog dokaznog postupka.

Kako je to gore već izloženo, i u uvodnom dijelu žalbi opt. V.G. i S.B. su istaknute žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka, no iste nisu konkretizirane niti se iz obrazloženja tih žalbi dade zaključiti u čemu bi se, po stanovištu tih žalitelja, te povrede sastojale.

Međutim, niti jedna od izloženih bitnih postupovnih povreda nije ostvarena.

U prvom redu, treba reći da ne može biti ni govora o postojanju bitne postupovne povrede iz čl. 367. st. 1. toč. 8. ZKP, kako se to bez iakva osnova navodi u žalbi opt. M.B., budući je postupak proveden i glavna rasprava održana, pa i prvostupanjska presuda donijeta prema odredbama ZKP/93, a ne novog Zakona o kaznenom postupku (NN br. 110/97, ZKP/97) i to sasvim ispravno i sukladno odredbi čl. 501. st. 1. ZKP/97.

Ne opstoji ni bitna postupovna povreda iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP.

Jer, izreka presude je jasna i određena, u skladu je s njenim razlozima izloženim u obrazloženju presude, između razloga nema znatnog proturječja u odnosu na odlučne činjenice, u pogledu kojih su i dati. Istina, oni nisu opširni, a pojedini činjenični zaključci su i sumarni, no ne do te mjere manjkavi da bi se moglo govoriti o bitnoj postupovnoj povredi. Prvostupanjski sud je obrazložio i zbog čega je suđeno u odsutnosti opt. R.V., J.K. i S.B. i na dostatan način provjerio da se oni, osim što su u bijegu, nalaze na životu (str. 5. st. 4., str. 18. st. 5. presude) i bilo kakvo daljnje provjeravanje jest suvišno. U svakom slučaju, tijekom postupka nije utvrđeno da su navedeni optuženici umrli, odnosno smrtno stradali, pa onda i nije moglo doći do obustave postupka protiv njih na temelju čl. 134. ZKP/93.

Jednako tako, a suprotno žalbama opt. I.E. i D.E., u pobijanoj presudi su konkretno analizirani iskazi svjedoka za koje je prvostupanjski sud našao da su iskazivali o konkretnim činjenicama i inkriminiranim djelatnostima pojedinih optuženika, pa između onog što je izloženo u obrazloženju presude o sadržaju iskaza takvih svjedoka i samih zapisnika o njihovim iskazima nema znatnog proturječja u pogledu odlučnih činjenica, a ispravno je navedeno koji su svjedoci općenito iskazivali o događajima iz inkriminiranog razdoblja (str. 12-17 presude). Zapravo, ovi žalitelji gube iz vida da je većina svjedoka saslušavana kako

tijekom istrage tako i glavne rasprave, a prvostupanjski sud je obrazložio zbog čega je prihvatio iskaze pojedinih svjedoka date tijekom istrage.

Tako, svjedok A.H. jest iskazao onako kako je navedeno na str. 15. st. 3. presude, pa i više (l. 323, 738), a upravo je na glavnoj raspravi iskazao: "u kući I. sam našao 5-10 zaprežnih kola" (l. 738).

Svjedokinja L.R. nije osobno vidjela da bi nešto inkriminirano počinili opt. E., ali je čula da joj je opt. I.E. zapalio kuću i pojatu, a da su "pljačkali imovinu, palili, haračili" opt. M.G., V.G., S.B., a "M.B. i njegova ekipa su bili svakodnevno u M. (i) pljačkali" (l. 644).

Svjedok T.B., pak, na glavnoj raspravi nije prepoznao ni one optuženike koje je ranije (prije rata) poznavao (l. 744-745), ali je tijekom istrage određeno teretio optuženike, kako je to u bitnome navedeno na str. 15. st. 5. presude (l. 198-199, u svezi sa fotografijama na l. 326-333).

Svjedokinja K.V. jest tijekom istrage teretila optuženike kako se to navodi na str. 13. st. 5. presude (l. 193-194) ali je na glavnoj raspravi, za opt. D.E. izjavila da njoj "nije ništa radio".

Iz iskaza svjedokinje A.R. (l. 325, 756), proizlazi u bitnome ono što je navedeno na str. 15. st. 6. presude, ali, dakako, imajući u vidu njen iskaz ne samo s glavne rasprave već i tijekom istrage, dok za iskaze svjedoka N.R. (l. 255, 643) i P.Š. (l. 250, 638) i nije navedeno da bi osobno znali nešto o konkretnom kriminalnom djelovanju opt. D.E. niti je u presudi izložen iskaz svjedokinje J.R. koji bi bio proturječan njenim iskazima datim tijekom postupka, a na štetu opt. D.E. (l. 257, 757).

Što se, pak, tiče iskaza svjedoka M.V. (l. 753-754) i D.V. (l. 676) treba reći da ti iskazi nisu proturječni u pogledu odlučnih činjenica, a logično je što se ti iskazi razlikuju u pojedinim detaljima, imajući u vidu protek vremena od kritičnih zbivanja do njihova saslušanja.

Pobijanom presudom nije počinjena bitna postupovna povreda iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP/93 ni time što nije za svakog optuženika posebno i točno naveden datum kriminalnog djelovanja, jer to prosto nije ni moguće. Njihovo inkriminirano postupanje i razdoblje tog postupanja je dovoljno određeno u činjeničnom opisu djela.

Dakako, ne opstoji ni bitna postupovna povreda iz čl. 354. st. 1. toč. 8. ZKP, jer nije bilo ni mjesta izdvajanju iz spisa predmeta zapisnika o ispitivanju optuženika i svjedoka kojima nije bio "nazočan iskazani branitelj R.V." (odvjetnik A.R.), budući su ispitivanjima svakog pojedinog optuženika, kojima se sudilo u prisutnosti bili nazočni njihovi branitelji, a citirana povreda se ni ne ostvaruje time što branitelj nije nazočan saslušanju svakog pojedinog svjedoka tijekom istrage. Inače, to jest propust ali koji nema za posljedicu nezakonitost takvog značaja da se na temelji iskaza svjedoka ne bi mogla temeljiti presuda. To zakonom nije predviđeno.

Suprotno paušalnim tvrdnjama žalitelja, pobijanom presudom nisu počinjene bilo koje povrede kaznenog zakona predviđene u odredbi čl. 355. ZKP/93, pa tako ni one iz čl. 355.

toč. 3. i 4. ZKP/93.

Zapravo, u žalbama opt. I.E. i D.E., te opt. M.B., V.G. i S.B. se određeno ni ne navodi o kojima bi se to povredama, po stanovištima žalitelja, radilo niti to proizlazi iz obrazloženja žalbi, a ono što se navodi predstavlja prigovor na valjanost utvrđenog činjeničnog stanja, dok se u žalbama opt. M.G., R.V. i J.K. povreda kaznenog zakona vidi u tome što nije primijenjen Zakon o konvalidaciji u odnosu na djelatnost opisanu u prvoj alineji izreke presude (na štetu B.K. i M.K.).

Međutim, u konkretnom slučaju ne dolazi u obzir primjena Zakona o konvalidaciji, jer se radi o jednoj od kriminalnih djelatnosti iz sklopa kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, pa nije odlučno što po sudu u K., za vrijeme privremene okupacije, navedeni optuženici nisu osuđeni za tu djelatnost. Prema obrani opt. M.G., njih sva trojica su oslobođeni optužbe "jer nije bilo oštećenika B.K. ", za kojeg je čuo da je najprije bio prebačen u bolnicu K., a nakon toga u bolnicu u S. (l. 178).

Stoga pobijanom presudom nisu počinjene povrede zakona na koje se ukazuje u žalbama, a njenim ispitivanjem, na temelju čl. 366. st. 1. ZKP/93, nisu nađene ni druge povrede zakona na čije postojanje pazi drugostupanjski sud po službenoj dužnosti.

Žalbe nisu osnovane ni zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Obrazlažući ovu žalbenu osnovu, žalitelji prigovaraju ocjeni rezultata provedenog postupka, napose ocjeni obrana nazočnih optuženika i saslušanih svjedoka, pa polazeći od obrana datih tijekom glavne rasprave, koje se u suštini i ponavljaju, te ukazujući na iskaze svjedoka koji optuženike ili ne terete ili nemaju neposrednog znanja o njihovom djelovanju, tvrde kako se u postupanjima optuženika ne radi o terećnom kaznenom djelu, a niti da bi to proizlazilo iz provedenih dokaza, opt. I.E. posebno navodi kako on ne može nikako odgovarati za nedjela koja se stavljaju na teret opt. J.K., M.G. i R.V., a počinjena na štetu B.K., opt. M.G. tvrdi da je on samo dovezao K. i V. do kuće B.K., on u kuću da nije ni ulazio već je samo ulazio opt. K., u žalbama opt. V., K., S.B. i V.G. posebno se ukazuje na kazneni postupak vođen kod istog prvostupanjskog suda pod br. K-15/95 (spis ovog Vrhovnog suda br. I KŽ-479/97), u kojem se, navodno, optuženicima iz tog predmeta stavlja na teret (ili bi se trebalo stavljati) nedjela počinjena prema imovini i pučanstvu na istom području, napose području M.

Suprotno tvrdnjama i stanovištima žalitelja, opširno obrazloženim u žalbama, sud prvog stupnja je na temelju provedenog postupka, analizom i pravilnom ocjenom kako obrana optuženika, kojima se sudilo u nazočnosti, tako i izvedenih dokaza, poglavito iskaza saslušanih svjedoka, sve odlučne činjenice pouzdano utvrdio i ispravno zaključio da su svi optuženici počinili kazneno djelo činjenično opisano i pravno označeno u izreci pobijane presude, pa kako nije bila dovedena u pitanje ni njihova kaznena odgovornost, to je pravilno i zakonito postupio kada ih je za to djelo proglasio krivima.

Dakle, niti se radi o kaznenom djelu oružane pobune, pa da bi se mogao primijeniti Zakon o općem oprost, niti se radi o djelatnostima koje bi bile opravdane vojnim potrebama, niti o nekom drugom, pa tako ni o kaznenom djelu krađe, a tvrdnja, napose u žalbi opt. D.E. o nekakvoj kolektivnoj krivnji jest proizvoljna, kao što su proizvoljni i bezuspješni pokušaji

žalitelja kada nastoje prebaciti svoju krivnju za počinjene zločine u odnosnim naseljima na postrojbe vojske biv. JNA ili druge skupine i paravojne formacije, uključujući tu i osobe protiv kojih je vođen kazneni postupak pred istim prvostupanjskim sudom pod br. K-15/95 (u žalbenom postupku kod ovoga suda pod br. I KŽ-479/97).

Ovo poglavito kada se ima u vidu da se optuženicima ni ne stavlja na teret da su isključivo oni na kritičnim područjima počinili sva utvrđena razaranja ili oštećenja stambenih i drugih objekata ili da bi protjerali gotovo sve hrvatsko stanovništvo iz tih točno navedenih naselja ili da bi samo oni pljačkali i uništavali imovinu tog stanovništva ili na drugi inkriminirani način postupali. Oni su proglašeni krivima samo za ono što je njima dokazano tijekom postupka, a ne i za druge zločine, pa tako ne za usmrćivanje ili na drugi način zlostavljanje nesrpskog pučanstva, osim onog navedenog u činjeničnom opisu djela. Pri tome, treba reći da je bez ikakvog osnova, pa i promašen prigovor opt. I.E. kako on ne bi mogao odgovarati za kriminalne djelatnosti opt. M.G., R.V. i J.K. na štetu B. i M.K., kada mu se ta djelatnost ni ne stavlja na teret niti je za istu proglašen krivim, kako to proizlazi iz jasne i određene izreke prvostupajnske presude, te njena obrazloženja.

Stoga, pored onog što je izloženo u osvrtu na žalbene osnove povrede zakona, uz prihvaćanje razloga i činjeničnih zaključaka sadržanih u obrazloženju prvostupajnske presude, u odgovoru na žalbenu osnovu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, treba reći tek slijedeće:

Nisu osnovani prigovori opt. M.G., R.V. i J.K. koji se odnose na činjenično utvrđenje i zaključak prvostupajnskog suda da su oni počinili inkriminiranu djelatnost opisanu u alineji prvoj činjeničnog opisa djela iz izreke pobijane presude.

Naime, tijekom postupka je utvrđeno, a to proizlazi i iz obrane opt. M.G. (l. 177-179, 200, 422) da su se on, opt. V. i K. dovezli njegovim autom, kojim je i upravljao, do kuće ošt. K. zv. B., a nije sporno da je upravo te prigode oštećenik teško i po život opasno ozlijeđen.

Prema obrani opt. G., u kuću je ušao samo opt. K., i on je čuo vrisak, a kada je K. izlazio iz kuće - vidio je kako je udario kundakom po glavi B. ženu (M.K.) i ona pala niz stepenice, da bi im tijekom vožnje K. rekao kako je starog B. zaklao, odnosno zarezao po vratu.

Međutim, iz iskaza svjedoka B.K. (l. 195-196, 721, 788) i M.K. (l. 192), u njegovu kuću su ušle dvije uniformirane mlađe osobe, dakle ne samo opt. K., dok je treća osoba vani čuvala stražu. Oštećenika je odmah jedan od dvojice u uniformi, dok je ležao, udario kundakom po glavi, zbog čega je bio ošamućen, a odmah nakon toga je osjetio da ga netko reže po vratu i bradi. Pao je u nesvijest i k svijesti je došao u bolnici u K., dok je ošt. M.K. jedan od dvojice, koji su upravo izlazili iz kuće, udario sa cijevi puške i oborio niz stepenice. Dakako, nije bilo nikakva razloga da optuženici, koje inače stari oštećenici uopće nisu poznavali, postupe ovako prema njima, da ih na ovako grub i nečovječan način zlostave, pa je to jedna od kriminalnih djelatnosti predmetnog kaznenog djela. Njih sva trojica, bez razloga, dolaze k oštećenicima, pa ako se i uzme da je samo opt. K. zlostavljao oštećenike, sva trojica su htjela takvo postupanje kao svoje, a ukoliko je opt. M.G. osoba koja nije ulazila u kuću, pa onda nije ni teško i po život opasno ozlijedio ošt. B.K. i udario te niz stube bacio M.K., opet je supočinitelj tih djelatnosti, po sistemu podjele rada, jer je prema iskazima oštećenika čuvalao

stražu, samo što je njegova uloga ipak manja.

Svi optuženici su postupali na način kako im se to imputira izrekom prvostupanjske presude, što je sud prvog stupnja utvrdio kako na temelju obrana datih tijekom istrage, tako i saslušanjem brojnih svjedoka, te fotodokumentacije i procjene šteta.

Naime, da su ispitani optuženici bili daleko iskreniji tijekom istrage, proizlazi upravo iz iskaza svjedoka koji su govorili kako o stradanjima pučanstva općenito, tako i o kriminalnim djelatnostima pojedinih optuženika. Pri tome, neosnovane su tvrdnja da bi ti iskazi bili iznuđeni, jer su dati slobodno pred istražnim sucem u nazočnosti branitelja.

Tako je utvrđeno, pa to valda nije ni sporno, da je opt. I.E. bio zapovjednik tzv. "Š. voda vojske republike srpska krajina". U tom svojstvu on je naređivao stražarenja i patroliranja kroz naselja, za što nije bilo nikakve potrebe, jer se radilo o naseljima unutar okupiranog područja, bez ikakvih vojnih objekata, naseljenim starijim pučanstvom koje do tada već nije uspjelo izbjeći, već se to stražarenje i patroliranje svodilo na zastrašivanje civilnog stanovništva i teroriziranje, pljačkanje i uništavanje imovine, što je dobro znao i kada nije bio prisutan naprosto po djelatnosti svog sina D.E., koji je masovno dovozio kući vrata, prozore, razni građevni materijal i druge predmete uzete sa kuća ili iz kuća stanovništva, a u tome je ponekad i osobno učestvovao. Za njega će reći Lj.E. : "Najekstremniji je bio E.I. pok. D. zvan B.. On je bio zapovjednik jedne jedinice koja je imala jedno 40-50 ljudi, a koja je bila stacionirana u predjelu E. staja, zv. L. na S. ", da je prvi započeo s postavljanjem barikada, a "što se tiče paljenja i pljačkanja hrvatskih kuća po M., tu je najaktivniji bio I.E. zv. B., najviše je pljačkao po zaseocima R., K. i B. ". Dok je svjedok bio u predjelu J., do "Oluje", zapovjednik mu je bio I.E. zv. B., tj. optuženik, a u toj jedinici je bio vozač D.E. sin B. "Pljačkanje po hrvatskim kućama na području M. zajedno sa I.E. je vršio i njegov sin D. ".

Prema iskazu ovog svjedoka, između ostalih, pljačkali su kuće Hrvata J.K., sin Š., i V.G., sin N., a nije vidio ali je čuo da su palili i kuće (l. 297-299).

I svjedoku N.N. je opt. I.E. bio neposredni zapovjednik, za njega je čuo da je uzimao stvari po M., te zna da su on i njegov sin D. dovozili građevni materijal, samo ne zna od kuda, a čuo je da su po M. pljačkali i G. i S.B., sinovi M.B. zv. M. (l. 300-302).

Iz vlastitog znanja ili po čuvenju, za pojedine inkriminacije optuženike su teretili svjedoci i to: A.S. - opt. I.E., D.E., M.B. i njegove sinove S. i G., te V.G. (l. 189, 636), K.V. - opt. M.B., S.B., M.G. i I.E. (l. 193-194, 654), C.K. - opt. M.B. i S.B., te posebno B. sina G. (l. 197, 637), T.B. - tijekom istrage tereti S.B., V.G., M.B., I.E. i D.E. (l. 198-199), dok na glavnoj raspravi više nije poznavao ni one optuženike koje je od ranije poznavao (l. 744), S.R. - za veliku pljačku po M. tereti opt. S.B. (l. 247), L.R. - opt. S.B. (sin M.), M.B. (zv. M.) i po čuvenju I.E. (l. 248, 644), P.Š. se izrazio za opt. S.B. da je bio najbezobzirniji i najokrutniji (l. 250, 638), a tog optuženika na sličan način terete i svjedokinje M.Z. - tvrdeći da je najviše pljačkao, pucao po selu, prijetio puškom i nožem (l. 256) i J.R. - koja između ostalog navodi, kako su pored S.B., pljačkali i D.E., I.E. i Ž.E. (l. 257), da je opt. S.B. bio jedan od onih koji je najviše pljačkao po selima, iskazal je i svjedokinja A.B., koja je iz M. otišla 15. listopada 1994. (l. 285, 757).

Svjedok A.H., iskazao je, između ostalog, kako je čuo da su najviše pljačkali po M.Š., a isticao se M.B., te njegova dva sina i supruga, a kad je bio "kod zapovjednika I.E. (koji tvrdi kako se ne radi o njegovoj, već o kući njegova sina D.), vidio je toliko stvari i materijala da bi se moglo opskrbiti 100 kuća" (l. 323, 738), A.R. - da osobno nije vidjela nikoga, jer su se Š. maskirali, stavljali na glavu čarape, ali je prepoznala opt. I.E. zv. B., kojega je prepoznala i na slici br. 9 na l. 326-333 i ima saznanja da je često dolazio s grupama u M., a te grupe su uzimale i odvozile predmete u traktorima (l. 325, 756), T.B. je iskazala da su svi prisutni (na glavnoj raspravi) optuženici dolazili u njenu kuću, a komandir je bio prisutan ("B. "), pri čemu je ukazala na opt. I.E., pa kada su joj oduzeli sve blago, napustila je M., da bi po povratku zatekla samo zidove i krov kuće (l. 655), svjedokinja I. -I.R. ne zna imena počinitelja zlodjela, ali je čula da je jedan od njih bio I.E. (ne zna mu nadimka), dolazili su u grupama, pljačkali, pucali po selu, govorili im da moraju otići, da je to srpska zemlja (l. 663), svjedokinja B.V., pak, pozna sve optuženike, kako one koji su bili prisutni na glavnoj raspravi, tako i odsutne opt. V., K. i S.B., osobno ih nije vidjela i njoj osobno nisu ništa činili opt. I. i D.E., te V., ali je čula da su svi zlostavljali mještane, odvozili blago i stvari, palili kuće, a to su činili noću, no ona zna da je opt. J.K., sin Š., koji se nije skrivao, pljačkao danju i noću (l. 675).

Svjedok D.V. je iskazao, između ostalog, da ga je opt. M.G. "opljačkao do gole kože", opt. K. mu je minirao bunar, opt. S.B. ga je skoro ubio, opt. V. je odvodio stoku iz M., opt. M.B. je zapalio sijeno A.V., dok ga opt. V.G. nije dirao već mu je "drljao zemlju", tj. pomogao mu (l. 676), svjedok S.V. je iskazao za opt. M.B. da je zajedno sa svoja dva sina bio najgori, a čuo je i za opt. K. da je pljačkao (l. 677), svjedok I.V. je iskazao da su svi optuženici, uključujući i S. i G.B. pripadali Š. vodu čiji je zapovjednik bio opt. I.E., a "Š. su dolazili noću, isključivali struju, tako da on ne zna što je tko od njih radio (l. 681-682), svjedokinja A.V. - da joj je opt. M.G. odnio vino, pršute, neke predmete, opt. M.B. joj je zapalio sijeno, a K. zv. doktor (opt. J.K.) je "pljačkao blago" (l. 682-683), svjedokinja M.V. - kako joj je G.B. (sin opt. M.B.) za kojega je S.V. iskazao da je također pripadao Š. vodu, tako pretukao supruga da je ovaj umro (l. 683), M.V. je čula da joj je opt. V. zapalio pojatu i minirao bunar, a s njim da je bio opt. M.G., opt. M.B. da je zapalio sijeno A.V., a opt. S.B. je pucao i "svašta radio" po selu (l. 753-754).

Dakle, kada se imaju u vidu iskazi svjedoka, onda obrane optuženika s glavne rasprave i to opt. I.E. (l. 421-422) M.G. (l. 422), D.E. (l. 425-426), M.B. u istrazi i na glavnoj raspravi u odnosu na vlastitu kriminalnu djelatnost (l. 37-38, 426) i V.G. (l. 428-429) nisu objektivno istinite, već su oni - opt. I.E. (l. 24-25), M.G. (l. 177-179), D.E. (l. 91-92) i V.G. (l. 120-121) bili znatno iskreniji tijekom istrage.

Kod takvog stanja stvari, činjenica da neki od optuženika nisu zlostavljali pojedine poznanike ili mještane pojedinih naselja, već im nekad i pomogli, pa tako opt. I.E. - kada je tijekom noći ostao kod D.V. kako ne bi bio napadnut, ili opt. V.G. - kada mu je jednom "drljao zemlju", nemaju onaj značaj koji posebno naglašava opt. I.E..

Točno je to da svi optuženici nisu bili pripadnici Š. voda cijelo inkriminirano razdoblje, pa je primjerice opt. M.B. bio samo jedan mjesec ili mjesec i pol, kroz koje je vrijeme, ali i nakon toga, upravo ovaj optuženik bio jedan od počinitelja brojnih i raznih zlodjela, o čemu su iskazivali svjedoci. Dakako, objektivno i nije bilo moguće točnije odrediti kriminalno postupanje svakog od optuženika, ali je ono u svakom slučaju padalo u kritično

vrijeme.

Stoga je prvostupanjski sud i potpuno i pravilno utvrdio činjenično stanje i djelatnosti optuženika ispravno pravno označio kada ih je proglasio krivima zbog kaznenog djela iz izreke pobijane presude, pa bi bilo potpuno suvišno provoditi bilo kakve daljnje dokaze.

Međutim, osnovane su žalbe opt. M.G., R.V., J.K., D.E., M.B., V.G. i S.B. zbog odluke o kazni, dok žalba opt. I.E. nije osnovana ni u ovom dijelu.

Imajući u vidu okolnosti kojima se rukovodio prvostupanjski sud pri odmjeravanju kazne, napose činjenicu da je opt. I.E. bio i zapovjednik Š. voda, kao i cjelokupnu njegovu kriminalnu djelatnost, i ovaj Vrhovni sud kao sud drugog stupnja, nalazi da je prema njemu u svemu primjerena kazna zatvora u trajanju od petnaest godina, a u tom istom trajanju su adekvatne kazne prema opt. R.V. i J.K., koji su, osim djelatnosti opisanih u alineji drugoj izreke, tako grubo i nečovječno postupali prema ošt. B. i M.K., posebno opt. K.

Opt. M.B., makar je počinio brojna nedjela, ipak je jedno kraće vrijeme bio vojna osoba i pripadnik zloglasnog voda, kakav se epitet očito može pripisati tzv. Š. vodu, a sve prema iskazima brojnih svjedoka, pa je po ocjeni ovoga suda prema njemu primjerena kazna zatvora u trajanju od trinaest godina, a prema M.G., koji je početkom inkriminiranog razdoblja bio mlađa punoljetna osoba, kazna zatvora u trajanju od dvanaest godina.

Opt. D.E. i S.B., mlade osobe, očito su bili zavedeni, ali i pod utjecajem svojih očeva, pa imajući u vidu njihova kriminalna djelovanja, po ocjeni ovoga suda potrebno im je izreći nešto blaže kazne, a nalazeći da su prema njima adekvatne upravo kazne zatvora u trajanju od po deset godina, to im je te kazne trebalo i izreći.

Za razliku od navedenih optuženika, opt. V.G. je, ipak, činio znatno manje raznih zlodjela, a D.V. je čak pomogao pri obradi zemlje, pa kako je i oženjen i otac jednog mlt. djeteta, to je ovaj sud zaključio da je prema njemu u svemu odgovarajuća kazna zatvora u trajanju od šest godina, koju mu je onda i izrekao.

Naime, po nalaženju ovog drugostupanjskog suda, kaznom zatvora od petnaest godina koju je opt. I.E. izrekao prvostupanjski sud, te kaznama za koje je ocijenio da su primjerene prema ostalim optuženicima, zbog čega je u tom dijelu i prihvatio njihove žalbe na način kao u izreci, i u iste uračunao vrijeme provedeno u pritvoru, ostvarit će se svi vidovi svrhe kažnjavanja predviđeni u čl. 31. u svezi sa čl. 4. st. 2. OKZRH.

Iz izloženih razloga je presuđeno kao u izreci na temelju čl. 390. st. 1. (toč. I.) i čl. 387. ZKP/97 (toč. II.).

U Zagrebu, 16. prosinca 1999. godine

Zapisničar:
Ileana Vinja, v.r.

Predsjednik vijeća:
Senka Klarić-Baranović, v.r.